

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (Jud: O. Cojocaru)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: A. Malîi, V. Clima, E. Palanciuc)

ÎNCHEIERE

26 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihai Miloș și Societatea cu Răspundere Limitată „Miloș M” împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral

împotriva deciziei din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de Mihai Miloș și Societatea cu Răspundere Limitată „Miloș M”, s-a casat hotărârea din 27 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și s-a emis o hotărâre nouă,

constată:

La 11 august 2017, Mihai Miloș și SRL „Miloș M” au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantii au relatat că la 21 noiembrie 2007 au fost acționați în judecată de către Veronica Foșca cu acțiune privind încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere, care s-a examinat într-un termen de peste 9 ani și 6 luni, iar prin decizia din 12 august 2015 a Curții Supreme de Justiție a fost respins recursul declarat de Veronica Foșca și menținută decizia din 19 martie 2015 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a admis cererea de apel depusă de SRL „Miloș M”, cu casarea hotărârii din 22 mai 2009 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău și emisă o nouă hotărâre de respingere integrală a cererii de chemare în judecată.

La fel, au relevat că la 07 aprilie 2015, SRL „Miloș M” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Veronicăi Foșca cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 60713 lei, care a fost admisă prin decizia suplimentară din 14 februarie 2017 a Curții de Apel Chișinău, însă cu încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei care a durat aproape 2 ani.

Reclamanții consideră că prin tergiversarea examinării cererii date în instanțele naționale, le-au fost cauzate prejudicii materiale și morale pe care le estimează la sumele de 60000 de lei daune morale pentru SRL „Miloș M” și de 30000 de lei pentru Mihai Miloș.

În acest context, au precizat că Mihai Miloș, personal timp de aproape 2 ani pe tot parcursul procesului civil a fost într-o stare de stres continuu cu riscul permanent de incertitudine, agravându-i-se astfel sănătatea, în rezultat fiind nevoit să facă tratamente medicale costisitoare și dureroase, cu folosirea preparatelor care au efect negativ asupra altor organe.

Miloș Mihai și SRL „Miloș M” au opinat că cererea de chemare în judecată urmează a fi admisă, deoarece instanța nu a asigurat respectarea termenului rezonabil la examinarea cauzei, care a durat timp de aproape 2 ani.

Reclamanții au solicitat constatarea faptului încălcării termenului rezonabil la examinarea cauzei civile, la cererea de chemare în judecată depusă de Veronica Focșa împotriva ÎI „Miloș M” și Mihai Miloș, în special a cererii de ridicare a sechestrului din 07 aprilie 2015, care a fost examinată la 14 februarie 2017 și obligarea Ministerului Finanțelor să reparare prejudiciul cauzat prin această încălcare în mărime de 60000 de lei daune morale pentru SRL „Miloș M” și de 30000 de lei pentru Mihai Miloș.

Prin hotărârea din 27 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată a fost respinsă.

La 28 martie 2018, Miloș Mihai și SRL „Miloș M” reprezentați de avocatul Gheorghe Postolachi au declarat apel împotriva hotărârii din 27 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, prin care au solicitat admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Miloș Mihai și SRL „Miloș M” reprezentați de avocatul Gheorghe Postolachi, casată hotărârea din 27 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani și emisă o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a cererii de chemare în judecată. A fost constatat faptul încălcării termenului rezonabil la examinarea cererii depuse de SRL „Miloș M” în persoana directorului Mihai Miloș privind emiterea deciziei suplimentare din 19 martie 2015 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Veronica Focșa împotriva lui Miloș Mihai și ÎI „Miloș M” cu privire la restituirea datoriei și dobânzii de întârziere. A fost încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției prejudiciul moral în beneficiul lui Mihai Miloș și SRL „Miloș M” în mărime de câte 3000 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 217-230).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că prima instanță nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, a aplicat eronat normele de drept material, astfel adoptând o hotărâre în contradicție cu circumstanțele cauzei, motiv din care Colegiul Civil a ajuns la concluzia de a admite apelul declarat de Mihail Miloș și SRL „Miloș M”, cu casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a cererii de chemare în judecată.

În continuare, Curtea de Apel a menționat că sumele solicitate de apelanții SRL „Miloș M” și Mihai Miloș în scopul reparării prejudiciului moral în mărime de

60000 de lei, și respectiv 30 000 de lei, sunt exagerate, iar suma de câte 3 000 de lei, este una suficientă și echitabilă în raport cu termenul încălcat la examinarea cererii privind restituirea taxei de stat. Or, o astfel de despăgubire va fi una suficientă și rezonabilă, necesară pentru satisfacția echitabilă a prejudiciului moral suferit în urma neexaminării în termen a cererii privind emiterea unei hotărâri suplimentare în cadrul cauzei civile menționate.

La 24 ianuarie 2019, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa participanților la proces copia deciziei adoptate (f.d. 231), care a fost recepționată de către recurent la 04 februarie 2019 (f.d.239).

La 25 martie 2019, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus recurs împotriva deciziei din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova în motivarea recursului, a indicat dezacordul cu decizia instanței de apel pe care o consideră neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

Astfel, în susținerea poziției date, recurentul a relevat că instanța ierarhic inferioară a admis încasarea prejudiciului în beneficiul unei persoane care nu este parte pe dosar și nu poate invoca încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei. Or, Mihai Miloș reieșind din conținutul raportului nr. 5.14-18800 din 23 octombrie 2017 prezentat de Judecătoria Chișinău, sediul Central, nu este participant la proces în speța principală. De asemenea, în speța intimat este II „Miloș M” și nicidecum SC „Miloș M” SRL.

Ținând cont de cele enunțate, recurentul a accentuat că instanța contrar dispozițiilor legale a dispus încasarea prejudiciului. Mai mult, suma acordată nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art.41 din Convenție datorită faptului că pretențiile sunt nejustificate. Or, prejudiciul urmează a fi privit ca o compensare și nu ca o obținere a unor foloase necuvenite din bugetul de stat.

La 17 mai 2019, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție i-a comunicat cererea de recurs lui Mihai Miloș, SRL „Miloș M” și avocatului Gheorghe Postolachi, informându-i că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu a fost prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La data stabilită pentru examinarea cauzei, Mihai Miloș, SRL „Miloș M” și nici reprezentantul acestora, avocatul Gheorghe Postolachi nu au înaintat referință la cererea de recurs depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, prin care să-și exprime opinia referitor la recursul declarat.

Analizând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră inadmisibilă cererea de recurs formulată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma dispozițiilor citate, instanța de judecată a constatat că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 25 martie 2019, împotriva deciziei din 12 decembrie 2018 este depus în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În aceeași ordine de idei, materialele cauzei au confirmat faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificând încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor invocate în recurs, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, precum și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, para. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, para.34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art.6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, para. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, para. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, întrucât însăși natura sa solicită o reglementare specială din partea statului, care beneficiază de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 01 septembrie 2016, para.34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, para. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, de exemplu, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), *ibidem*, para. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, para. 80; *Miessen v. Belgia*, *ibidem*, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, precum și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și a bunei-administrări a justiției (*a se vedea*, *mutatis mutandis*, *Benjamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, para. 22; *Erfar – Avef*, *ibidem*, para. 41, *Marc Brauer*, *ibidem*, para. 35; *Miessen*, *ibidem*, para. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, para. 36 - 37).

În speță, instanța constată că cererea de recurs declarată de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova este formulată în baza art. 432 alin. (1-2) lit. c) Cod de procedură civilă, așa cum prevede art. 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurentului întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil recursul acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctului său de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei. Cu toate acestea, trebuie subliniat că din succesiunea actelor dosarului reiese că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel deja s-a pronunțat.

Prin urmare, Colegiul constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența și temeiul cererii de recurs, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (*a se vedea*, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, para. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, para. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, para. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței

europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr.2), ibidem, para. 24; *Beniamin Nersesyanyan*, ibidem, para. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, para. 45).

Mai mult, instanța observă că recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a formulat prezenta cerere după ce a avut posibilitatea de a fi audiat de o instanță de fond și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, para. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, para. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, para. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicări eronate din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, fiind respectat, în viziunea instanței, raportul rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat